

Различните лица на теоретизирането

Още чрез заглавието искам да обърна вниманието на читателя върху *процесуалното* разбиране на теоретичната лингвистика, противопоставено на катехизисното ѝ виждане, т.е. разглеждането ѝ като нещо завършено, което, веднъж научено, позволява да се премине към практическа работа в областта – истинската цел на лингвиста. Тази младограматическа (или марксистко-изкривена) позиция не отличава начина на мислене на никой от поканените в тази книжка автори.

И така, в текста на С. Питкевич *Мотивът за езика като създател на действителността във философията на 20. век и някои възможни негови импликации за теорията на лингвистиката* теоретичните въпроси от калибъра на единица на анализа или значение са поставени в перспективата на мисленето по по-общите въпроси на отношението между езика, действителността и човешката дейност (която също може да бъде видяна като цялата действителност) във философията на 20. век. Тоест това е теоретизиране на поставянето на незадавани въпроси, на смяна на перспективата и приоритетите.

В текста на А. Пачев *Трансдисциплинарният подход като оптимален за построяване на социолингвистична теория* се разсъждава върху възможното концептуализиране на социолингвистичната теория в активно отгласване от „обезчовечеността“ на формализираните подходи. Самото мислене в тази статия се отличава с метапозициониране на автора спрямо анализираните подходи, което позволява да се достигне до собственото виждане на интелектуалната организация в тази област, т.е. това е теоретизиране в диалог с постоянно отчитане на съществуването на другия – наистина очовечено!

Статията на С. Коева *Морфо-семантични и деривационни релации в Wordnet* само на пръв поглед е насочена към структурирането на една-единствена област и оттук би могла да изглежда формализиран „дублаж“ на традиционно описание. Всъщност статията е задълбочено преосмисляне, пресъздаване и в крайна сметка смело *създаване* на въпросната предметна сфера. Това е теоретично преосмисляне на областта слой по слой в отрицание на заученото повторение.

Статията на М. Стаменов *Граматиката на конструкциите като алтернатива за описание на отношенията между синтаксис и семантика в граматиката и в лексикона. Част III: Конструкции и речева дейност*, която е финал на серията от трите негови текста върху конструктивната граматика, е в логиката на верификацията/фалшификацията на дадена хипотеза спрямо определена достатъчно мащабна предметна област. Тя обаче силно се отличава от привидно близкия подход в предходното изследване – тук не се създават хоризонти на изучаването, а се изследва потенциалът на самия инструмент. Това е мислене върху границите и възможностите на собственото виждане.

В съобщението на М. Томов *Върху някои аспекти в теорията на езиковата култура* са представени съвременните виждания върху теорията на езиковата култура като едно убедително напомняне за далеч не просто интуитивния характер на работата в тази област.

М. Тодорова, която не само формално е ученичка на С. Коева, е предложила една доста перспективна вариация на подхода на изграждането/пресъздаването на обекта.

Радостно е да се констатира, че идеята за „ода на теорията“ се въплъти в такова разнообразие от динамични подходи.

Светлана Питкевич